

Erasmus+

SESAME

Encourage the deployment of agricultural projects in urban & peri-urban areas through the development of innovative training

MODULE 4* : NETWORKING & GOVERNANCE (Networking i governança - * en llengua catalana)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+

IRFEDD
INSTITUT REGIONAL
DE FORMATION A L'ENVIRONNEMENT
ET AU DEVELOPPEMENT DURABLE

ÍNDEX

1.	Problemes de governança i networking	4
1.1.	Introducció a la governança i networking	4
2.	Qüestions legals i polítiques	5
2.1.	Què és la política?	5
2.2.	Dimensions polítiques de l'agricultura urbana	7
2.2.1.	Tres dimensions polítiques de l'agricultura urbana	7
2.2.2.	Dimensió social de la política	7
2.2.3.	Dimensió econòmica de la política	8
2.2.4.	Dimensió ecològica de la política	8
2.3.	Restriccions que limiten el desenvolupament de l'agricultura urbana	9
2.3.1.	Reconeixement de l'agricultura urbana	9
2.3.2.	Terra	9
2.3.3.	Medi Ambient i Salut	10
2.3.4.	Venta	11
2.4.	Instruments polítics per a l'Agricultura Urbana	11
2.4.1.	Instruments legals	11
2.4.2.	Instruments econòmics	12
2.4.3.	Instruments comunicatius/educatius	13
2.4.4.	Instruments de disseny urbà	13
2.5.	Exemples de polítiques i regulacions	14
2.5.1.	Garantir un entorn propici per a una acció eficaç (governança)	14
2.5.2.	Dietes i nutrició sostenibles	15
2.5.3.	Equitat social i econòmica	16
2.5.4.	Producció d'aliments	16
2.5.5.	Subministrament i distribució d'aliments	17
2.5.6.	Reducció i gestió dels residus alimentaris	17
2.6.	Recomanacions polítiques i cursos d'actuació clau	18
2.6.1.	Recomanacions SUPURBFOOD	18
2.6.2.	Experiències d'altres ciutats	26
2.7.	Estratègies de lobbying de polítiques	27
2.7.1.	L'Audiència	28
2.7.2.	Canals d'utilització	29
2.7.3.	Exemples	29
3.	Xarxes i empreses - Cas COFAMI	31
3.1.	Xarxes i empreses	31

1. Problemes de governança i networking

Les experiències de l'agricultura urbana i els models subjacents són molt diferents entre si, tant en aspectes empresarials, tècnics, com socials. Darrere d'aquesta diversitat hi ha actors socials que configuren aquests projectes i que també es guien per valors, objectius i ambicions molt diferents.

L'èxit dependrà de les experiències i models d'agricultura urbana basats en diversos pilars com les capacitats i les habilitats humanes, les formes de compartir informació, els diferents rols dels actors i els mecanismes que tenen en compte les aspiracions i els desitjos de tots els grups d'interès rellevants. Això és important per a l'èxit i l'impacte de l'agricultura urbana, ja que la multifuncionalitat implica que s'inclouin diferents categories d'interessats per a diverses funcions.

Els mecanismes de govern i el networking són claus per a l'èxit dels projectes d'agricultura urbana i s'han de posar en marxa des de les primeres etapes del planejament urbanístic.

1.1. Introducció a la governança i networking

Mireu la presentació de diapositives que ofereix una introducció sobre conceptes de governança i xarxa i la seva importància per a l'agricultura urbana. També estudiarà el paper de les diferents jurisdiccions i nivells de les govern involucrat (local, municipal, regió de la ciutat, provincial, nacional) i la importància de llaços entre àmbit rural i urbà. Finalment, també tracta del paper de la comunicació entre diferents actors i parts interessades, eines per a l'enfocament multipartit i anàlisi dels grups d'interès.

2. Qüestions legals i polítiques

Després de definir la política, continuem estudiant les dimensions de la política i els instruments clau de l'agricultura urbana.

2.1. Què és la política?

Abans d'introduir les tres dimensions polítiques de l'agricultura urbana, és important entendre què entenem per política. En aquest curs, utilitzarem la següent definició de la política alimentària.

“Una política alimentària és qualsevol decisió, programa o projecte que estigui avalat per una agència, empresa o organització governamental que afecti la manera com es produeix, processa, distribueix, compra, protegeix i elimina els aliments. La política alimentària funciona en els àmbits mundial, nacional, provincial, regional, local i institucional. Les regulacions de l'Organització Mundial del Comerç, les polítiques de benestar, les subvencions a les explotacions i els estàndards d'etiquetatge són alguns exemples de polítiques d'alt nivell que influeixen en el sistema alimentari”(Consell de Política Alimentària de Vancouver).

Alguns exemples de polítiques alimentàries són:

- Polítiques agrícoles
- Polítiques de seguretat alimentària
- Polítiques nutricionals
- Polítiques d'higiene i seguretat en matèria d'aliments
- Polítiques d'etiquetatge d'aliments
- Polítiques internacionals de comerç i ajuda alimentària
- Polítiques de compra d'aliments

Tot i que estem acostumats a pensar en polítiques alimentàries nacionals i internacionals, és important tenir en compte que molts tipus de polítiques alimentàries són formulades i implementades per governs locals i/ o els seus socis no governamentals. A més, hi ha una tendència a què les qüestions alimentàries siguin cada cop més abordades per les polítiques de les administracions públiques locals i regionals. Aquestes polítiques inclouen:

- Polítiques de producció d'aliments (com i on es produeixen aliments a les ciutats)
- Polítiques de distribució d'aliments (polítiques que permeten ubicar els mercats a diferents punts de la ciutat o que permeten la venda ambulant d'aliments)
- Polítiques d'elaboració d'aliments (polítiques que regulen instal·lacions de processament d'aliments a petita escala)
- Polítiques d'accés als aliments (permeten distribuir àpats gratuïts o de baix cost en determinades instal·lacions de la ciutat)
- Polítiques de malbaratament alimentari (que orienten la recollida i eliminació dels residus orgànics)

Un altre aclariment important és que, majoritàriament, examinem polítiques d'agricultura urbana formulades pels governs (política pública) i/o per organitzacions no governamentals. No examinarem les polítiques formulades per empreses a gran escala ni per interessos corporatius. Això no significa que es passin per alt les polítiques agrícoles des de la perspectiva de desenvolupament econòmic. Més aviat vol dir que, quan contemplem les polítiques d'agricultura urbana des d'una perspectiva econòmica, ens centrarem en intervencions i/o polítiques a menor escala que reflecteixen col·laboracions entre governs locals i interessos privats que beneficien les comunitats locals.

Tal com s'ha vist anteriorment, l'agricultura urbana és un concepte dinàmic que inclou l'abastiment, producció, agro-processament, distribució, comercialització i eliminació de residus d'aliments a les zones urbanes i dels voltants. Les polítiques i programes d'èxit han de tenir en compte la variació dels tipus d'agricultura urbana i d'activitats relacionades amb aquesta, cadascuna amb les seves pròpies característiques, oportunitats i limitacions específiques respecte a la realització de diferents objectius polítics.

Finalment, ens plantejem la pregunta: què fa que una política sigui efectiva? Una política pot tenir èxit si:

- Té una legitimitat (percebuda) i un suport públic suficients que sovint requereixen una implicació suficient de les persones més afectades per la política en el seu disseny i implementació;
- Busca abordar situacions que són àmpliament vistes com a problemàtiques o facilitar avanços que es consideren desitjables;
- Es basa en una anàlisi adequada dels actuals problemes i potencials (com es fa en l'anàlisi de la situació);
- Es basa en una visió clara del paper i funcionament desitjat de l'agricultura urbana;
- Té objectius ben definits juntament amb mesures i instruments de política seleccionats que siguin eficaços per assolir aquests objectius, produint així els canvis esperats dins dels mitjans disponibles;
- Ha identificat un marc institucional adequat, expertesa i fonts de finançament per a la implementació i el seguiment d'aquestes mesures.

Per tant, una política efectiva hauria de portar a:

- Planificació i execució efectiva de les mesures/instruments de política mencionats;
- Revisió periòdica i adaptació de la política a partir de les experiències adquirides durant la seva implementació.

Els governs locals tenen el poder de desenvolupar diversos tipus d'instruments polítics que es podrien aplicar per recolzar o regular el desenvolupament de l'agricultura urbana. S'inclouen instruments legals, econòmics, de comunicatius i educatius i de planificació i disseny urbanístic. Les polítiques d'agricultura urbana poden interactuar i solapar-se amb altres polítiques dels governs locals, generant així múltiples beneficis per als habitants de la ciutat. Cada instrument es basa en una hipòtesi específica sobre com es pot influir en el comportament dels actors en la societat.

2.2. Dimensions polítiques de l'agricultura urbana

Les raons per les quals els responsables polítics creen una política d'agricultura urbana depenen molt dels seus objectius. S'introduiran tres dimensions polítiques clau: social, econòmica i ecològica.

2.2.1. Tres dimensions polítiques de l'agricultura urbana

Ja hem vist que l'acceptació de l'agricultura urbana està augmentant a moltes ciutats i països del món. En els darrers anys, ciutats com Accra (Ghana), Pequín (Xina), Nairobi (Kenya) i Rosario (Argentina) i països com Sri Lanka, Brasil i Sierra Leona han començat a donar suport a l'agricultura urbana mitjançant polítiques concretes. Les iniciatives a Europa, Canadà i Estats Units també s'estan donant forma per millorar la sostenibilitat dels seus sistemes alimentaris urbans.

És per reduir la pobresa o augmentar la disponibilitat d'aliments? Promoure la cohesió de la comunitat i la inclusió social? Augment de les rendes domèstiques dels pobres? O és per augmentar els espais verds i les opcions per a la reutilització de residus? A grans trets, es poden distingir tres grans dimensions polítiques de l'agricultura urbana:

- Dimensió social (per a una ciutat inclusiva, sana i amb seguretat alimentària)
- Dimensió econòmica (per a una ciutat econòmicament viable)
- Dimensió ambiental (per a una ciutat saludable ecològicament)

Cal subratllar, que les tres dimensions no s'exclouen mútuament i, a la pràctica, la majoria de polítiques d'agricultura urbana es basaran en una combinació de les tres dimensions. El resultat és una situació en què es fa un èmfasi diferent en una determinada dimensió en determinades ubicacions i segments de la població, i en altres dimensions en altres zones de la ciutat i amb altres actors.

2.2.2. Dimensió social de la política

Als països pobres, es refereix principalment (no exclusivament) a polítiques destinades a donar suport a l'agricultura urbana orientada a la subsistència de poblacions vulnerables, centrant-se principalment en la producció d'aliments i plantes medicinals per al consum domèstic. Es pretén reduir les despeses familiars en aliments i medicaments, a més de generar petits ingressos amb la venda dels excedents. Aquestes llars necessiten ingressos addicionals de fonts diferents de l'agricultura per sobreviure. En són exemples l'horticultura domèstica i comunitària, els horts institucionals en escoles i hospitals, etc. Aquests sistemes tenen impactes socials importants com la inclusió social, la reducció de la pobresa, el desenvolupament de la comunitat i la mitigació del VIH-SIDA. Un exemple és Ciutat del Cap (Sud-àfrica) on s'arrenden terres, al llarg dels passadissos elèctrics o vores de carretera, a habitants amb poc ingressos (Baker and de Zeeuw, 2015).

A més, cada cop més hi ha polítiques governamentals locals destinades a reforçar l'agricultura urbana orientada al mercat en les ciutats dels països pobres. Un exemple és el projecte AGRUPAR a la ciutat de Quito (Ecuador) que promou la producció i comercialització d'aliments a nivell domèstic basant-se en mètodes de producció ecològica. Ha posat en marxa 2.500 horts urbans, amb una capacitat de 16.700 persones, un 84% dones. En realitat, abasta 24 hectàrees i produeix més de 400.000 kg de productes alimentaris per a la ciutat. La producció es comercialitza a través de mercats de cadena curta a la ciutat (dels quals el 23% a través de BIOFERIA) i obren mercats a l'aire lliure a 14 punts de la ciutat. Tots els productes estan certificats com a orgànics des del 2007 sota certificació grupal. La meitat de la producció s'utilitza per al consum domèstic, mentre que l'altra meitat es comercialitza. L'estalvi gràcies a aquesta producció de consum domèstic es valora en 127 dòlars al mes de mitjana.

Als països rics, la dimensió social sol centrar-se en el desenvolupament i la inclusió de la comunitat. Es refereix específicament a polítiques que utilitzen diferents tipus d'agricultura urbana com a vehicles per promoure directament el desenvolupament de les capacitats comunitàries, la inclusió social i el govern participatiu, així com crear llocs de reunió pública vibrants. Hi ha nombrosos exemples, com Chicago on es va establir un acord per cedir lots de terra vacants per al desenvolupament d'hortos comunitaris i Londres on es va incloure l'agricultura urbana al Pla de desenvolupament de Londres. Una de les actuacions va ser situar l'agricultura urbana en barris urbans vulnerables. (<https://www.youtube.com/watch?v=fbTxNkVdM38>)

2.2.3. Dimensió econòmica de la política

La dimensió econòmica de la política fa referència a polítiques d'agricultura urbana dirigides a un tipus d'agricultura urbana més orientades als mercats. Es tracta d'activitats desenvolupades (principalment) per empreses petites i algunes explotacions empresarials grans dirigides per inversors privats o associacions de productors.

Les qüestions polítiques econòmiques que afecten a l'agricultura urbana són diversos. Les habilitats i la formació per a l'ocupació, així com la incubació d'empreses i el desenvolupament de la cadena de mercat són qüestions crucials que moltes ciutats haurien de tenir per a les polítiques. El finançament de programes i projectes d'agricultura urbana se sol guiar sovint per polítiques.

El govern de la ciutat pot ajudar a les petites i mitjanes empreses implicades en l'agricultura urbana a desenvolupar-se amb polítiques de suport. La zonificació de terres conté moltes dimensions de la política econòmica. Per exemple, Dar Es Salaam (Tanzània) va reconèixer l'agricultura urbana com un ús del sòl permès, canviant positivament la situació econòmica dels productors urbans.

2.2.4. Dimensió ecològica de la política

La dimensió ecològica de la política fa referència al tipus d'agricultura urbana que té un paper important en la gestió ambiental. L'eliminació de residus és un problema important per a la majoria de les ciutats. Les polítiques de suport al compostatge i a la reutilització de residus orgànics són positives per a la salut de la ciutat i poden proporcionar un bé per als agricultors i productors. Les polítiques sobre el correcte maneig de les aigües residuals utilitzades en l'agricultura urbana són un bon exemple de la dimensió ecològica. Finalment, l'agricultura urbana pot ajudar a donar serveis demanats pels habitants, com crear un ciutat més sostenible i mesures que millorin el clima de la ciutat .

La lluita contra el canvi climàtic i la reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle és una nova frontera política. Tenim els exemples d'Amman (Jordània), que va incloure l'agricultura i la silvicultura urbanes en els seus plans d'adaptació al canvi climàtic, i de Brighton i Howe (Regne Unit) que ajuden a finançar l'operació de compostatge comunitari (Zeeuw i Baker, 2015).

2.3. Restriccions que limiten el desenvolupament de l'agricultura urbana

2.3.1. Reconeixement de l'agricultura urbana

La manca de reconeixement de l'agricultura urbana com a activitat professional és un problema que restringeix la seva pràctica a moltes ciutats arreu del món. L'absència d'aquest reconeixement pot produir una manca de polítiques de suport a l'agricultura urbana. Els polítics sovint no entenen les múltiples funcions que pot desenvolupar l'agricultura urbana.

Existeixen moltes raons per aquesta manca de reconeixement. Els òrgans governamentals encarregats de treballar en l'agricultura o el desenvolupament econòmic estan acostumats a treballar a una escala diferent de la majoria de projectes d'agricultura urbana, per tant, no entenen els requisits únics i potencials de l'agricultura urbana. Molt poques jurisdiccions tenen departaments dedicats a l'agricultura urbana. A més, és possible que molts funcionaris no siguin conscients de quants departaments afecten l'agricultura urbana.

Els prejudicis socioculturals poden sorgir de la visió d'una de la ciutat contrària al medi rural, amb la idea que la modernitat implica estètica, eficiència i higiene, i que el sistema agrari no representa això. El sistema alimentari industrialitzat ha allunyat les persones de la producció d'aliments, donant lloc a moltes idees errònies. Aquests prejudicis, conscients o subconscients, han originat pràctiques, lleis i regulacions que, o bé no admeten el desenvolupament de l'agricultura urbana, o bé la dificulten activament.

Altres organismes cívics sovint no són conscients del paper que pot tenir l'agricultura urbana, com per exemple la Cambra de Comerç o altres organitzacions de serveis empresarials. Això pot afectar l'agricultura urbana de moltes maneres, inclosa l'oposició als projectes, fins que no incloguin els defensors de l'agricultura urbana en òrgans cívics com les associacions de veïns.

La manca d'accés a l'assistència financera i tècnica també es produeix per falta de reconeixement. Hi ha subvencions, ajuts, préstecs preferencials i suport a la comercialització per a l'agricultura orientada a l'exportació a escala industrial, però aquestes formes de suport solen evitar l'agricultura urbana. El finançament de projectes d'orientació social a petita escala depèn molt dels governs responsables que proporcionin programes o ajuts.

La presència d'assistència tècnica a les zones urbanes sovint és petita o inexistent. Sovint, els serveis d'extensió agrària s'orienten a les zones rurals. De vegades, les agències d'extensió poden no estar familiaritzades amb les tècniques de cultiu en espais reduïts. A més, pot ser que alguns productes no estiguin disponibles o siguin cars, com ara fems o compost.

2.3.2. Terra

L'accés a la terra és un problema polític, les regles que envolten qui pot tenir terres o tenir una tinença segura difereix en molts llocs. En algunes parts de l'Àfrica subsahariana, les dones no poden mantenir la tinença. La capacitat de controlar un tros de terra també pot ser tènue, ja que el fet d'agrupar-se a la terra sempre és arriscat. La capacitat de les dones per accedir al crèdit també és limitada en alguns països, cosa que els nega la possibilitat de participar en l'agricultura de la manera que vulguin.

Les polítiques de zonificació restrictives a les ciutats i àrees periurbanes poden limitar els tipus d'agricultura urbana. La zonificació de la ciutat regula quins usos es permeten en terrenys de qualsevol zona determinada, sovint categoritzant usos com ara els comercials, els residencials, els oberts/verds o els agrícoles. Algunes ciutats poden tenir un espai zonat comercial, però no s'acceptaran empreses d'agricultura urbana (com ara instal·lacions d'aquapònics interiors). Les pràctiques i els estàndards ambientals i de seguretat varien segons l'ús del sòl. Això s'aplica tant a espais oberts com a edificis.

D'altra banda, no tenir regles sobre l'ús de la terra també pot ser un impediment si les autoritats interpreten que l'absència de permís explícit per a un ús significa que és il·legal, i en alguns llocs aquest és el raonament que s'empra. Això pot comportar condicions insegures (ja que no s'aplica la normativa vàlida) i és massa arriscat per als productors amb baixos ingressos que pateixen dificultats indegudes si inverteixen temps i recursos en un projecte tancat o si són desallotjats de la terra.

A més, moltes jurisdiccions tenen polítiques restrictives al voltant del compostatge. A Amèrica del Nord, el compostatge a gran escala està molt afectat per això. Les regulacions mediambientals estan pensades per a grans empreses de gestió de residus i no són adequades per a empreses de mida mitjana o comunitaris.

2.3.3. Medi Ambient i Salut

Les normes i regulacions destinades a protegir la salut humana i ambiental tenen un impacte sobre on i com es permet que les persones puguin cultivar. Els usos anteriors de la terra (com ara l'activitat industrial o l'aplicació d'herbicides) poden haver donat lloc a residus tòxics o altres contaminacions, fent que sigui arriscat treballar al lloc o menjar l'aliment produït en ell. En algunes àrees, les agències governamentals estan elaborant directrius per ajudar als productors urbans a triar on han de cultivar. No obstant això, pot ser una àrea molt confusa per als productors urbans

En algunes jurisdiccions, es necessitaran proves de sòls, anàlisis de cabals d'aigua i avaluació arqueològica abans de poder cultivar la qual cosa representarà una gran despesa de temps i diners per als productors.

La política per mantenir el bestiar a les ciutats implica freqüentment un problema de salut pública. Els principals problemes són aconseguir el bestiar i la gestió de residus. No obstant això, donat que hi ha límits baixos quant a la quantitat de d'animals que es poden mantenir, aquesta por pot resultar exagerada.

2.3.4. Venda

És certament necessària una normativa per regular la indústria alimentària i garantir la seguretat dels consumidors. La complexitat de l'entorn regulador pot ser un element dissuasiu per a les noves empreses. Alguns exemples d'aquesta normativa són:

- Normativa alimentària
- Inspeccions
- Classificació i etiquetatge
- Permisos comercials i llicències
- Lleis i regulacions mediambientals
- Lleis i regulacions laborals
- Anàlisi del perill i punts crítics de control
- Gestió de subministraments
- Màrqueting i certificació

L'absència de polítiques de compra locals també pot frenar el desenvolupament de l'agricultura urbana. A més, els acords comercials internacionals que restringeixen les polítiques de compra preferent d'aliments locals també afecten el sector. Per la seva banda, les jurisdiccions poden donar un impuls econòmic important al sector.

2.4. Instruments polítics per a l'Agricultura Urbana

Els instruments polítics, fan referència als mecanismes i tècniques que un govern té a l'abast per aplicar els objectius. Examinarem tres en particular: jurídic, econòmic i comunicatiu/educatiu.

2.4.1. Instruments legals

La política d'instruments legals, es basa en obligar els actors (com els ciutadans, les indústries o les institucions públiques) a adoptar un determinat comportament desitjat mitjançant normes i regulacions legals (com ara lleis, estatuts, ordenances, etc.), i que és possible controlar-los si aquests comportaments s'ajusten a les normes/lleis. Els actors que no s'ajustin a les normes seran sancionats. Aquest instrument de política és especialment útil en els casos en què:

- El comportament desitjat no es pot realitzar d'una altra manera
- Les regles es poden controlar i fer complir fàcilment.

També s'utilitzen els instruments legals en cas que els altres instruments (econòmics, educatius i de disseny) requereixin una base legal adequada. En són exemples ciutats com el Valadares (Brasil) i Lima (Perú) on es formalitzaven per llei els programes d'agricultura urbana.

Un nombre creixent de lleis, estatuts o regulacions poden entrar en contradiccions (el que està permès o promogut en una llei o reglament pot estar prohibit o restringit en una altra). Aquesta situació es presenta sovint en relació a l'agricultura urbana pel seu caràcter multi-sectorial i multi-jurisdiccional. Per exemple, una ciutat pot tenir una política formal que doni suport a l'agricultura urbana i, alhora, una normativa mediambiental o sanitària que la prohibeixi o la restringeixi.

Els mecanismes per fer complir les lleis sovint són febles a causa dels costos relacionats o la falta de voluntat política, la qual cosa implica un baix nivell de control i sanció de conductes poc desitjables o un tractament desigual dels diferents actors. Això comporta una situació en què se sancionin les activitats d'alguns actors, mentre que d'altres no. Una situació així (prohibida en la llei, però tolerada a la pràctica) és força habitual en l'agricultura urbana especialment a les ciutats de l'Àfrica subsahariana.

2.4.2. Instruments econòmics

La lògica de l'aplicació d'instruments econòmics és la suposició que els actors de la comunitat adoptaran un cert comportament desitjat si els proporciona uns guanys econòmics (o pèrdues si continuen amb un comportament poc adequat). Els governs locals, poden concedir incentius fiscals o subvencions si els actors adopten un comportament determinat, o bé imposar impostos especials per a conductes no desitjades (similar a una taxa sobre el tabac o l'alcohol). Aquests instruments econòmics també necessiten una base jurídica, però l'element essencial no és la llei en sí, sinó l'incentiu o la pèrdua econòmica que fomenta (o se suposa que fomenta) un cert comportament.

Diversos municipis donen exempcions d'impostos als propietaris de terres que permeten als agricultors urbans utilitzar els terrenys privats vacants. Per exemple, el municipi de Valadares (Brasil) eximeix els propietaris privats d'impostos progressius sobre béns si les seves terres tenen un ús productiu. Altres ciutats han reduït les tarifes per a l'aigua de reg o han facilitat incentius per al compostatge i la reutilització de residus domèstics. També es pot donar suport econòmic a través del subministrament d'aigua, eines, llavors i compost als agricultors urbans.

Un exemple d'instrument legal que s'utilitza per aprofitar l'agricultura urbana es va produir el 2014 quan Califòrnia va establir una zona d'incentivació de l'agricultura urbana. La premissa és que els propietaris de béns que no s'utilitzin actualment rebran una reducció d'impostos si comprometen la terra a la producció agrícola durant un període no inferior a cinc anys.

Aquests instruments de política són especialment útils en els casos en què:

- L'incentiu econòmic és fàcil de reconèixer i prou substancial per tenir efectes,
- L'incentiu econòmic està directament relacionat amb el comportament desitjat.

Entre els problemes relacionats amb l'aplicació d'aquests instruments s'inclou el fet que els costos de les mesures polítiques no es poden controlar i poden esdevenir inviables quan molts actors en fan ús. Així mateix, les taxes i les subvencions poden augmentar la desigualtat social si no hi ha manera de garantir que els grups més vulnerables d'una comunitat siguin els que es beneficien principalment de l'incentiu econòmic. Es previsible, que es produeixin controvèrsies sobre els incentius econòmics.

A Vancouver (Canadà) alguns propietaris privats van emetre un contracte d'arrendament gratuït de tres anys a un projecte d'agricultura comunitària anomenat SOLE per cultivar una parcel·la de mig acre situada al barri més desfavorit de Vancouver, el centre de Eastside. A canvi, la valoració de l'impost sobre propietats immobles es va reduir des d'aproximadament 50.000 dòlars anuals (com a propietat comercial) a 15.000 dòlars anuals (com a propietat agrícola). Els avantatges per a la comunitat són clars: oportunitats de cultivar aliments, combinats amb programes de formació d'habilitats per a agricultors que tenen una renda generalment baixa. Malgrat això, aquesta reducció impositiva ha estat motiu de desacord i controvèrsia. En aquest cas, es va posar en dubte els motius dels propietaris que van arrendar els terrenys "de forma gratuïta" al projecte.

2.4.3. Instruments comunicatius/educatius

L'ús d'instruments comunicatius/educatius es justifica perquè les persones adoptaran un cert comportament si estan ben informades sobre els efectes positius i negatius de les diferents maneres d'actuar. Les eines d'informació, educació i persuasió poden incloure programes de mitjans de comunicació, mitjans socials, cursos de formació, fulletons i llocs web. Aquests instruments s'apliquen per fer entendre la importància d'un canvi desitjat i per ajudar-los en el procés de canvi. Exemples coneguts són les campanyes de mitjans per evitar el tabaquisme o promoure l'ús de preservatius per combatre el VIH/SIDA. Al món de l'agricultura urbana, pàgines com la de Kickstarter s'estan convertint en una via per recaptar fons per a projectes (<https://www.kickstarter.com/projects/search?term=urban+gardening>).

En relació amb l'agricultura urbana, un municipi pot proporcionar formació tècnica als agricultors urbans o bé proporcionar educació sobre aliments sans, cultiu d'aliments i preparació d'aliments als escolars. Els instruments comunicatius/educatius s'utilitzen sovint com a enfocament complementari d'altres instruments de la política, ja que la manca d'una estratègia adequada de comunicació i educació pot reduir fortament l'efectivitat dels altres instruments polítics.

2.4.4. Instruments de disseny urbà

Els instruments de disseny urbà es basen en què els habitants adoptaran un determinat comportament desitjat si el seu entorn físic ha estat dissenyat de manera que els inciti a actuar d'una manera determinada. Per exemple, si les papereres públiques estan àmpliament disponibles, generalment la gent llençarà menys residus al carrer. Els exemples relacionats amb l'agricultura urbana són la zonificació (deixar de banda i protegir algunes zones de la ciutat per a l'agricultura), combinar o separar determinats usos del sòl en funció del grau de conflicte o de sinergia, incloure espai per a l'horticultura entre els habitatges o comunitats en projectes d'habitatges socials, etc. Diverses ciutats han inclòs terrenys destinats a l'agricultura urbana en el seu pla d'ús del sòl urbà, habitatge o en projectes de millora. Al Canadà, s'estan creant directrius sobre disseny d'agricultura urbana. El primer exemple van ser les Directrius sobre agricultura urbana de Vancouver per a l'àmbit privat (<https://vancouver.ca/files/cov/urban-agriculture-guidelines.pdf>).

2.5. Exemples de polítiques i regulacions

Els governs de les ciutats estan en condicions de promoure la pràctica de l'agricultura urbana. El Pacte sobre la política alimentària urbana de Milà s'utilitzarà com a marc.

Els governs poden emprendre moltes accions diferents que afectin l'agricultura urbana. En són exemples les lleis, les directrius, la zonificació, les regulacions i els estàndards de salut per citar-ne alguns. Aquestes accions poden ser de suport i restricció.

El MUFPP (Milan Urban Food Policy Pact) va ser signat per més de 100 alcaldes de ciutats de tot el món el 15 d'octubre de 2015 (Dia Mundial de l'Alimentació) i el gener de 2017 ha estat signat per 130 ciutats (pacte de la política alimentària urbana de Milà). El text del pacte, basat en experiències de ciutats participants i recopilat per un equip d'experts de l'àrea de polítiques d'alimentació urbana (inclosa la Fundació RUAF), s'ha convertit en un referent per a les possibles mesures polítiques que les ciutats poden adoptar en aquest àmbit. El document fa recomanacions en sis grups temàtics:

- assegurar un entorn propici per a una acció eficaç,
- dietes i nutrició sostenibles,
- equitat social i econòmica,
- producció d'aliments,
- subministrament i distribució d'aliments,
- malbaratament alimentari.

Aquestes àrees d'actuació es tractaran breument i es donaran alguns exemples per il·lustrar les possibilitats. Tots els exemples són extrets de Forster *et al.* (2015). Aquest llibre ofereix documents de breus estudis de casos de ciutats amb bones pràctiques en matèria d'alimentació. Es recomana als estudiants que facin una ullada a aquest recurs.

Llibre: https://www.ruaf.org/sites/default/files/MUFPP_SelectedGoodPracticesfromCities.pdf

2.5.1. Garantir un entorn propici per a una acció eficaç (governança)

Facilitar la col·laboració entre agències i departaments de la ciutat és extremadament important, ja que l'agricultura urbana té relació amb diversos departaments i agències. La creació de comitès interdepartamentals és una de les accions que es poden emprendre.

La millora de la participació dels grups d'interès és important si el sistema alimentari de la ciutat funciona correctament. La formulació i la planificació d'accions de diverses parts interessades és una forma molt eficaç d'assegurar la participació i la recollida de dades sobre l'agricultura urbana. Una altra actuació relacionada és la creació de consells de política alimentària. Aquests òrgans multipartits constitueixen un excel·lent fòrum on es poden identificar les mesures necessàries per millorar el sistema alimentari local i ampliar l'agricultura urbana.

S'ha de desenvolupar una estratègia de reducció del risc de desastres per millorar la resiliència del sistema alimentari urbà. Les estratègies de preparació de desastres han de tenir en compte el futur subministrament d'aliments davant de reptes com el canvi climàtic.

Política alimentària municipal i Consell de Política Alimentària de Gant

La política alimentària "Gent en Garde" de la ciutat de Gant, Bèlgica, es va posar en marxa el 2013 amb l'objectiu de reduir l'impacte ambiental de la producció d'aliments, processament, transport i per promoure la reducció de residus. Per ajudar a orientar la política, es va crear un consell de polítiques alimentàries format per diversos grups d'interès del sistema alimentari, incloses les persones que treballen en agricultura, organitzacions sense ànim de lucre, el comerç minorista, la restauració i els acadèmics. Dins el govern, es va establir un grup de treball intern per assegurar que les comunicacions i la cooperació es produeixin entre diferents departaments.

Nova York: estàndards nutricionals i compra d'aliments saludables

Es va aprovar un projecte de llei per animar les agències a comprar menjar d'origen local l'any 2012. El projecte de llei permet als compradors una preferència de preu de fins a un 10% en les seves decisions de compra. Això significa que es pot comprar productes locals si es troba dins del 10% del millor preu disponible. Aquesta mesura es pot considerar una mesura efectiva per integrar mesures polítiques en diferents àmbits (salut, nutrició, desenvolupament econòmic).

2.5.2. Dietes i nutrició sostenibles

La promoció de dietes sostenibles fa referència a aliments sans, segurs, culturalment adequats i respectuosos amb el medi ambient. Les mesures polítiques poden incloure la creació d'estratègies alimentàries o mesures fiscals per desafavorir el consum de productes poc saludables (menjar brossa). Les directrius poden ajudar els consumidors a decidir quins aliments han de menjar de manera òptima. Els estàndards, les regulacions i l'etiquetatge són altres eines polítiques que es poden utilitzar per defensar les dietes sostenibles i l'alimentació nutritiva. Per educar la gent en aquests temes, canals com ara anuncis de serveis públics i campanyes d'educació poden resultar efectius.

Xangai: sistema de gestió de la informació de traça d'aliments

L'any 2015, la ciutat de Xangai (Xina) va crear el Programa de Regulació de Gestió de la informació sobre la seguretat alimentària de Xangai. Això comporta la recollida de dades de productors i distribuïdors en nou grans categories d'aliments, com ara cereals, carn, aus de corral, vegetals, fruites, mariscs, soja i lactis. S'apliquen penalitzacions als negocis que no s'ajusten. S'espera que amb l'ús de telèfons intel·ligents els consumidors puguin descobrir ràpidament d'on prové l'aliment.

Xangai també ha creat un sistema de crèdit sobre seguretat alimentària per a restaurants i botigues. A Internet, els consumidors poden conèixer el funcionament del negoci respecte a les directrius sanitàries. S'utilitza una escala de cares (rostre somrient per a alta seguretat, risc baix; cara plorant per seguretat baixa, risc elevat).

Milà: càtering col·lectiu a escoles i serveis públics

Milano Ristorazione és un negoci de la ciutat que prepara i distribueix 80.000 àpats al dia a escoles, guarderies, cases de jubilats i un servei de "menjars sobre rodes". Es tracta de proporcionar als nens menjar nutritiu. També s'ofereix educació als nens sobre temes com la sostenibilitat, la reducció en la generació de residus i la integració sociocultural. Per a la reducció de la generació de residus, es va crear el programa "I don't waste".

<https://www.theguardian.com/cities/2016/oct/16/milan-fight-against-food-waste-ugly-fruit-grassroots-world-food-day>

2.5.3. Equitat social i econòmica

El MUFPP conté moltes recomanacions pràctiques sobre polítiques en matèria d'equitat social i econòmica. Les xarxes de suport (dels horts comunitaris) són una manera excel·lent d'afectar la base del sistema alimentari, d'incloure la inclusió social i de proporcionar menjar a les persones que ho necessiten. Els sistemes d'alimentació escolar es poden estructurar de manera que afavoreixin la compra d'aliments locals i regionals, produïts de forma sostenible. Es poden crear vies per facilitar l'accés al menjar a persones necessitades mitjançant bancs d'aliments i cuines comunitàries.

Belo Horizonte: restaurants de la gent

El programa "Restaurants populars" forma una estratègia important dins de la política de nutrició i seguretat alimentària del municipi de Belo Horizonte, al Brasil. Actualment, hi ha quatre restaurants situats a les zones pobres de la ciutat, que serveixen 3 milions d'àpats a l'any. Els menjars estan subvencionats, per tant són molt més barats que els d'altres restaurants. Les persones del programa "Bolsa Família" reben un 50% de descompte en els preus dels àpats. Els àpats són gratuïts per a persones sense llar registrades. Els menjars prové d'explotacions locals, cosa que suposa un impuls per a la producció d'aliments periurbans (<https://www.youtube.com/watch?v=YNU-aRu45Gs>).

Ghent - De Site: Els horts urbans fomenten l'equitat social

Gestionat per una associació sense ànim de lucre i finançat per la Ciutat de Gant, "De Site" es va llançar com un projecte temporal en una de les zones més pobres del centre de Gant. Més de 3.000 m² de terreny industrial s'han convertit en dos camps de conreu. Els habitants propers poden llogar parcel·les per produir menjar, pagant amb una moneda alternativa local. En cas contrari, es cullen verdures i es venen en una botiga de queviures socials, on les persones amb ingressos baixos paguen preus reduïts. Alguns aliments es lliuren en un restaurant que ofereix un preu social, dissenyat perquè el menjar sigui assequible per a persones amb ingressos baixos (<https://www.youtube.com/watch?v=NdsossBvv-4>).

2.5.4. Producció d'aliments

Integrar la producció i el processament d'aliments en els plans de resiliència de la ciutat és un suggeriment. L'ús d'un enfocament ecosistèmic per a la planificació de l'ús del sòl és una altra important política que pot afectar positivament la producció d'aliments. Es poden desenvolupar programes que proporcionen ajuda financera i formació tècnica per ajudar el sector. Es poden crear polítiques sobre els *inputs*, com el compost i l'ús d'aigua grisa de manera segura. Les polítiques per escurçar les cadenes de subministrament són un altre enfocament que fomentaria l'agricultura urbana i periurbana.

Quito - Programa participatiu d'agricultura urbana

El programa d'Agricultura Urbana Participativa (AGRUPAR) està dirigit per l'agència metropolitana de promoció econòmica CONQUITO de la ciutat de Quito (Equador). El programa ha obert 2.500 horts i cobreix aproximadament 24 hectàrees des del 2002. Es calcula que la producció anual serà de 400.000 quilos. Els objectius són reduir la inseguretat alimentària, millorar els ingressos, generar ocupació i proporcionar aliments saludables a les persones. La meitat de la producció es ven als mercats locals, proporcionant ingressos als productors.

Chicago: granges urbanes en creixement

Chicago (Estats Units), ha estat un líder en el desenvolupament de polítiques que han fet augmentar el perfil i la importància de l'agricultura urbana. La zonificació de 2011 va donar lloc a que les explotacions urbanes i els horts comunitaris poguessin utilitzar terres en diverses zones de la ciutat. També es proporcionen directrius sobre la importància que poden tenir aquestes empreses o iniciatives sense ànim de lucre.

2.5.5. Subministrament i distribució d'aliments

Tot i que no és una política, un mapa de fluxos d'aliments pot proporcionar informació important als responsables polítics sobre l'accés als aliments i la infraestructura necessària per a l'aprovisionament d'aquests. Es poden crear legislacions i directrius sobre seguretat alimentària per garantir la seguretat alimentària als consumidors. La política de contractació pública i els programes de suport als mercats d'agricultors pot influir directament en l'agricultura urbana i periurbana. També es recomana l'eliminació de les barreres d'accés als mercats dels petits productors.

Barcelona: mercats moderns

L'Institut de Mercats de Barcelona va reurbanitzar nombrosos mercats coberts de la ciutat. L'impacte econòmic ha estat significatiu. Els mercats tenen vendes de 1.000 milions d'euros a l'any i ocupen a 7.500 persones. A més de poder comprar menjar local i segur, aquests mercats ajuden els compradors a millorar els seus hàbits alimentaris mitjançant la compra d'aliments més saludables. El benestar social de la ciutat també es veu potenciat pels mercats.

Lió: segell de ciutat justa i sostenible

El segell de Ciutat Justa i Sostenible de Lió es va crear l'any 2010 per promoure el consum sostenible. El sector alimentari té una gran participació en el programa. Un dels avantatges del programa és la creació de xarxes entre empreses que utilitzen l'etiqueta. És una iniciativa del sector públic-privat.

2.5.6. Reducció i gestió dels residus alimentaris

Cal avaluar i controlar la pèrdua d'aliments i la generació de residus per conèixer on es poden fer canvis. Les campanyes de serveis públics es poden utilitzar per conscienciar la ciutadania sobre aquests problemes. Alguns residus són conseqüència de la forma en què es fixen els estàndards, per exemple, les dates de caducitat dels productes. Aquest és un àmbit on el canvi de política pot ajudar a solucionar el problema del malbaratament d'aliments. Les ciutats també poden considerar polítiques que permetin i donin suport a la redistribució d'aliments.

París: recuperació i redistribució d'aliments

El Pacte nacional francès per lluitar contra el malbaratament alimentari té com a objectiu reduir el desaprofitament d'aliments en un 50% l'any 2025. Aquesta iniciativa de la societat civil pública i privada posa l'èmfasi en la recuperació d'aliments saludables, que després es redistribueixen. La ciutat de París duu a terme campanyes de sensibilització, juntament amb el suport de projectes comunitaris que impliquen la reducció de residus i la redistribució. Un grup de la societat civil "La tente des glaneurs" participa en la certificació dels aliments recollits com a segurs abans de redistribuir-lo a les persones que ho necessiten (<https://www.theguardian.com/world/2016/feb/04/french-law-forbids-food-waste-by-supermarkets>).

Curitiba: programes d'accés i seguretat d'aliments

El programa Câmbio Verde (Canvi Verd) funciona des de 1991. La premissa és senzilla: per cada 5 quilos de material reciclable s'intercanvia un quilo d'aliments. Això ha reduït dràsticament els residus, alhora que millora els estàndards nutricionals de les persones amb ingressos baixos. El menjar excedent de les granges de la zona és la font de gran part d'aquest aliment.

2.6. Recomanacions polítiques i cursos d'actuació clau

En primer lloc, analitzarem algunes de les recomanacions del projecte SUPURBFOOD, que investigava els modes sostenibles d'aprovisionament d'aliments urbans i periurbans, fixant-se especialment en el malbaratament d'aliments, la reducció de les cadenes alimentàries i la protecció de la terra. A continuació, ens centrarem en algunes de les recomanacions sobre l'agricultura urbana que s'han fet recentment a Nova York i Toronto.

2.6.1. Recomanacions SUPURBFOOD

Molts organismes i organitzacions diferents han proposat recomanacions polítiques clau per impulsar els sistemes alimentaris pròspers de les regions de la ciutat i la manera d'integrar la pràctica i el negoci de l'agricultura urbana i periurbana. L'any 2015, en el marc del projecte de recerca SUPURBFOOD, finançat per la UE sobre mètodes sostenibles d'aprovisionament d'aliments urbans i periurbans (<http://www.supurbfood.eu/>), la Fundació RUAF va elaborar un breu llista amb diverses recomanacions rellevants. El document va fer recomanacions en les següents àrees, amb un alt nivell d'interrelació:

- Ecurçar les cadenes alimentàries,
- Protegir les terres per a l'agricultura urbana i periurbana,
- Reduir el malbaratament d'aliments,
- Optimitzar els fluxos de residus (aliments),
- Crear sinergies,
- Alinear les estructures organitzatives.

Ecurçar les cadenes alimentàries

Recentment, molts experts en polítiques s'han centrat en la reducció de la llargada de les cadenes alimentàries per millorar el medi ambient i fer més sostenible el sistema alimentari. El MUFPP estableix un objectiu:

25. Donar suport a cadenes alimentàries curtes, organitzacions de productors, xarxes i plataformes de productors a consumidors i altres sistemes de mercat que integrin la infraestructura social i econòmica del sistema alimentari urbà enllaçant zones urbanes i rurals. Això podria incloure iniciatives d'economia social i solidària liderades per la societat civil i sistemes de mercat alternatius (<http://www.milanurbanfoodpolicypact.org/wp-content/uploads/2016/06/Milan-Urban-Food-Policy-Pact-EN.pdf>).

La reducció de la llargada de les cadenes alimentàries és una política que pot tenir un impacte positiu en l'agricultura urbana i el desenvolupament econòmic. Implica que hi haurà més menjar local disponible amb la possibilitat de crear relacions més fortes entre productors i consumidors.

Els governs de la ciutat poden facilitar mercats viables per als agricultors mitjançant la creació de polítiques habilitants i la posada a disposició dels recursos (com ara permetre mercats en terrenys públics). Un exemple d'això és el programa Greenmarket a Nova York. Té l'objectiu d'estimular la producció en zones periurbanes de la regió, alhora que proporciona als consumidors accés a menjar fresc i local.

Les polítiques que reforcen el transport regional augmenten la capacitat dels productors urbans i dels productors d'aliments de fer aportacions, accedir a mà d'obra i distribuir productes. La creació de polítiques realistes al voltant d'altres infraestructures clau com ara els escorxadors i les instal·lacions de processament poden ajudar a l'aprovisionament local d'aliments.

Protecció de terres per a l'agricultura urbana i periurbana

L'accés a la terra i la seguretat de tinença són qüestions crucials per al sector agrícola. La terra dels voltants de les ciutats té sòls productius i sans. La terra per al cultiu és un recurs no renovable.

Cal utilitzar zonificació per protegir les terres de conreu de l'expansió urbana. Igualment d'important és garantir que la infraestructura existeixi per complementar la base terrestre. A les ciutats, hi ha moltes polítiques sòlides per assegurar que la terra estigui disponible per a l'agricultura. La ciutat de Gant concedeix subvencions per assegurar que els productors estiguin vinculats a terrenys disponibles temporalment. El govern de la ciutat de Toronto (Canadà) subvenciona els costos que suposa la posada en marxa d'un hort comunitari al parc.

El MUFPP també conté recomanacions sobre la política agrària:

22. Aplicar un enfocament dels ecosistemes per guiar la planificació i la gestió de l'ús del sòl holístic i integrat, en col·laboració tant amb les autoritats urbanes i rurals, com amb altres gestors de recursos naturals, combinant les característiques del paisatge.

23. Protegir i permetre l'accés i la tinença segura a la terra per a la producció d'aliments sostenibles en les zones urbanes i periurbanes, incloses les terres destinades a horts comunitaris i a petits productors, per exemple: a través de bancs de terres comunitàries, proporcionar accés als terrenys municipals per a la producció agrícola local i promoure la integració amb els plans i els programes d'ús del sòl i de desenvolupament de la ciutat.

Dues altres recomanacions tracten el problema tangencialment:

5. Desplegar o millorar sistemes d'informació multisectorials per al desenvolupament de polítiques i la rendició de comptes millorant disponibilitat, qualitat, quantitat, cobertura i gestió i intercanvi de dades relacionades amb els sistemes d'aliments urbans, incloent tant la recollida formal de dades com les dades generades per la societat civil i altres socis.

20. Promoure i reforçar la producció i transformació d'aliments urbans i periurbans basats en enfocaments sostenibles i integrar l'agricultura urbana i periurbana en els plans de resiliència de les ciutats.

A Catalunya, el Reial decret legislatiu 7/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei del sòl i rehabilitació urbana, diu:

Article 3

Principi de desenvolupament territorial i urbà sostenible

1. Les polítiques públiques relatives a la regulació, ordenació, ocupació, transformació i ús del sòl tenen com a finalitat comuna la utilització d'aquest recurs d'acord amb l'interès general i segons el principi de desenvolupament sostenible, sense perjudici de les finalitats específiques que els atribueixin les lleis.
2. En virtut del principi de desenvolupament sostenible, les polítiques a què es refereix l'apartat anterior propicien l'ús racional dels recursos naturals, harmonitzen els requeriments de l'economia, l'ocupació, la cohesió social, la igualtat de tracte i d'oportunitats, la salut i la seguretat de les persones i la protecció del medi ambient, i contribueixen en particular a:
 - a. L'eficàcia de les mesures de conservació i millora de la natura, la flora i la fauna i de la protecció del patrimoni cultural i del paisatge.
 - b. La protecció, adequada al seu caràcter, del medi rural i la preservació dels valors del sòl innecessari o indoni per atendre les necessitats de transformació urbanística.
 - c. La prevenció adequada de riscos i perills per a la seguretat i la salut públiques i l'eliminació efectiva de les perturbacions de totes dues.
 - d. La prevenció i la minimització, en la mesura més gran possible, de la contaminació de l'aire, l'aigua, el sòl i el subsòl.
3. Els poders públics formulen i despleguen, en el medi urbà, les polítiques de la seva respectiva competència, d'acord amb els principis de competitivitat i sostenibilitat econòmica, social i ambiental, cohesió territorial, eficiència energètica i complexitat funcional, i procuren que estigui dotat suficientment i que el sòl s'ocupi de manera eficient, combinant els usos de manera funcional. En particular:
 - a. Possibiliten l'ús residencial en habitatges constitutius de domicili habitual en un context urbà segur, salubre, accessible universalment, de qualitat adequada i integrat socialment, proveït de l'equipament, els serveis, els materials i els productes que eliminin o, en tot cas, minimitzin, per aplicació de la millor tecnologia disponible al mercat a preu raonable, les emissions contaminants i de gasos d'efecte hivernacle, el consum d'aigua, energia i la producció de residus, i en millorin la gestió.
 - b. Afavoreixen i fomenten la dinamització econòmica i social i l'adaptació, la rehabilitació i l'ocupació dels habitatges buits o en desús.
 - c. Milloren la qualitat i la funcionalitat de les dotacions, les infraestructures i els espais públics al servei de tots els ciutadans i fomenten uns serveis generals més eficients econòmicament i ambientalment.
 - d. Afavoreixen, amb les infraestructures, dotacions, equipaments i serveis que siguin necessaris, la localització d'activitats econòmiques generadores d'ocupació estable, especialment les que facilitin el desenvolupament de la investigació científica i de noves tecnologies, i milloren els teixits productius, per mitjà d'una gestió intel·ligent.
 - e. Garanteixen l'accés universal dels ciutadans, d'acord amb els requeriments legals mínims, als edificis d'ús privat i públic i a infraestructures, dotacions, equipaments, transports i serveis.

- f. Garanteixen la mobilitat en cost i temps raonable, la qual es basa en un equilibri adequat entre tots els sistemes de transport, que, no obstant això, atorga preferència al transport públic i col·lectiu i potencia els desplaçaments de vianants i amb bicicleta.
- g. Integren en el teixit urbà tots els usos que siguin compatibles amb la funció residencial, per contribuir a l'equilibri de les ciutats i dels nuclis residencials, i afavoreixen la diversitat d'usos, l'aproximació dels serveis, les dotacions i els equipaments a la comunitat resident, així com la cohesió i la integració social.
- h. Fomenten la protecció de l'atmosfera i l'ús de materials, productes i tecnologies netes que redueixin les emissions contaminants i de gasos d'efecte d'hivernacle del sector de la construcció, així com de materials reutilitzats i reciclats que contribueixin a millorar l'eficiència en l'ús dels recursos. També prevenen i, en tot cas, minimitzen en la mesura més gran possible, per aplicació de tots els sistemes i procediments legalment previstos, els impactes negatius dels residus urbans i de la contaminació acústica.
- i. Prioritzen les energies renovables enfront de la utilització de fonts d'energia fòssil i combaten la pobresa energètica, fomentant l'estalvi energètic i l'ús eficient dels recursos i de l'energia, preferentment de generació pròpia.
- j. Valoren, si s'escau, la perspectiva turística, i permeten i milloren l'ús turístic responsable.
- k. Afavoreixen la posada en valor del patrimoni urbanitzat i edificat amb valor històric o cultural.
- l. Contribueixen a un ús racional de l'aigua, i fomenten una cultura d'eficiència en l'ús dels recursos hídrics, basada en l'estalvi i en la reutilització.

La persecució d'aquestes finalitats s'adapta a les peculiaritats que resultin del model territorial adoptat en cada cas pels poders públics competents en matèria d'ordenació territorial i urbanística.

4. Els poders públics promouen les condicions perquè els drets i deures dels ciutadans que estableixen els articles següents siguin reals i efectius, adopten les mesures d'ordenació territorial i urbanística que siguin procedents per assegurar un resultat equilibrat, i afavoreixen o contenen, segons que correspongui, els processos d'ocupació i transformació del sòl.

El sòl vinculat a un ús residencial per l'ordenació territorial i urbanística està al servei de l'efectivitat del dret de gaudir d'un habitatge digne i adequat, en els termes que disposi la legislació en la matèria.

Article 13

Contingut del dret de propietat del sòl en situació rural: facultats

1. En el sòl en situació rural a què es refereix l'article 21.2.a, les facultats del dret de propietat inclouen les d'usar, gaudir i disposar dels terrenys de conformitat amb la seva naturalesa, i cal que es dediqui, dins dels límits que disposin les lleis i l'ordenació territorial i urbanística, a l'ús agrícola, ramader, forestal, cinegètic o qualsevol altre de vinculat a la utilització racional dels recursos naturals.

La utilització dels terrenys amb valors ambientals, culturals, històrics, arqueològics, científics i paisatgístics que siguin objecte de protecció per la legislació aplicable queda sempre sotmesa a la preservació dels valors esmentats, i comprèn únicament els actes d'alteració de l'estat natural dels terrenys que aquella legislació autoritzi expressament.

Amb caràcter excepcional i pel procediment i amb les condicions que preveu la legislació d'ordenació territorial i urbanística, es poden legitimar actes i usos específics que siguin d'interès públic o social, que contribueixin a l'ordenació i el desenvolupament rurals, o que s'hagin situat en el medi rural.

2. En el sòl en situació rural per al qual els instruments d'ordenació territorial i urbanística prevegin o permetin el pas a la situació de sòl urbanitzat les facultats del dret de propietat inclouen les següents:

- a. El dret de consulta a les administracions competents, sobre els criteris i les previsions de l'ordenació urbanística, dels plans i els projectes sectorials, i de les obres que s'han de dur a terme per assegurar la connexió de la urbanització amb les xarxes generals de serveis i, si s'escau, les d'ampliació i reforçament de les existents fora de l'actuació. La legislació sobre ordenació territorial i urbanística fixa el termini màxim de contestació de la consulta, que no pot excedir de tres mesos, llevat que una norma amb rang de llei n'estableixi un de més llarg, així com els efectes que se'n segueixin. En tot cas, l'alteració dels criteris i les previsions facilitats en la contestació, dins del termini en què aquesta tingui efecte, pot donar dret a la indemnització de les despeses en què s'hagi incorregut per l'elaboració de projectes necessaris que resultin inútils, en els termes del règim general de la responsabilitat patrimonial de les administracions públiques.
- b. El dret d'elaborar i presentar l'instrument d'ordenació que correspongui, quan l'Administració no s'hagi reservat la iniciativa pública de l'ordenació i execució.
- c. El dret de participar en l'execució de les actuacions de nova urbanització, en un règim de distribució equitativa de beneficis i càrregues entre tots els propietaris afectats en proporció a la seva aportació. Per exercir aquesta facultat, o per ratificar-s'hi, si l'ha exercit abans, el propietari disposa del termini que fixi la legislació sobre ordenació territorial i urbanística, que no pot ser inferior a un mes ni es pot comptar des d'un moment anterior a aquell en què pugui conèixer l'abast de les càrregues de l'actuació i els criteris de la seva distribució entre els afectats.
- d. La realització d'usos i obres de caràcter provisional que s'autoritzin perquè no estan expressament prohibits per la legislació territorial i urbanística, o la sectorial, i siguin compatibles amb l'ordenació urbanística. Aquests usos i obres han de cessar i, en tot cas, s'han d'enderrocar les obres, sense cap dret a indemnització, quan així ho acordi l'Administració urbanística.

L'eficàcia de les autoritzacions corresponents, sota les condicions indicades expressament acceptades pels seus destinataris, queda supeditada a la seva constància en el Registre de la Propietat de conformitat amb la legislació hipotecària.

L'arrendament i el dret de superfície dels terrenys a què es refereix aquest apartat, o de les construccions provisionals que s'hi aixequin, estan exclosos del règim especial d'arrendaments rústics i urbans, i, en tot cas, finalitzen automàticament amb l'ordre de l'Administració urbanística que acorda la demolició o desallotjament per executar els projectes d'urbanització. En aquests supòsits no hi ha dret de real·lotjament, ni de retorn.

- e. El dret d'usar, gaudir i disposar dels terrenys de conformitat amb el que preveu l'apartat 1, sempre que l'exercici d'aquestes facultats sigui compatible amb la previsió

que ja conté l'instrument d'ordenació territorial i urbanística en relació amb el seu pas a la situació de sòl urbanitzat.

3. No obstant el que disposen els apartats anteriors, només es pot alterar la delimitació dels espais naturals protegits o dels espais inclosos en la Xarxa Natura 2000, i reduir-ne la superfície total o excloure'n terrenys, quan així ho justifiquin els canvis provocats en aquests per la seva evolució natural, científicament demostrada. L'alteració s'ha de sotmetre a informació pública, que en el cas de la Xarxa Natura 2000 s'ha de fer prèviament a la remissió de la proposta de descatalogació a la Comissió Europea i la seva acceptació d'aquesta descatalogació.

Article 24

Regles específiques de les actuacions sobre el medi urbà

1. Les actuacions sobre el medi urbà que impliquin la necessitat d'alterar l'ordenació urbanística vigent observen els tràmits procedimentals que requereix la legislació aplicable per fer la modificació corresponent. No obstant això, aquesta legislació pot preveure que determinats programes o altres instruments d'ordenació s'aprovin de manera simultània a aquesta modificació, o independentment d'aquesta, pels procediments d'aprovació de les normes reglamentàries, amb els mateixos efectes que tindrien els mateixos plans d'ordenació urbanística. En qualsevol cas, incorporen l'informe o memòria de sostenibilitat econòmica que regula l'apartat 5 de l'article 22.

Les actuacions que no requereixin l'alteració de l'ordenació urbanística vigent necessiten la delimitació i aprovació d'un àmbit d'actuació conjunta, que pot ser continu o discontinu, o la identificació de l'actuació aïllada que correspongui, a proposta dels subjectes que esmenta l'article 8, i a elecció de l'Ajuntament.

2. *L'acord administratiu mitjançant el qual es delimitin els àmbits d'actuació conjunta o s'autoritzin les actuacions que s'hagin d'executar de manera aïllada garanteix, en tot cas, la realització de les notificacions que requereix la legislació aplicable i el tràmit d'informació al públic quan aquest sigui preceptiu, i conté, a més i com a mínim, els punts següents:*

a. *Avanç de l'equidistribució que sigui necessària, entesa com a tal la distribució, entre tots els afectats, dels costos derivats de l'execució de la corresponent actuació i dels beneficis imputables a aquesta, incloses entre aquests les ajudes públiques i tots els que permetin generar algun tipus d'ingrés vinculat a l'operació.*

L'equidistribució pren com a base les quotes de participació que corresponguin a cadascun dels propietaris en la comunitat de propietaris o en l'agrupació de comunitats de propietaris, en les cooperatives d'habitatges que es puguin constituir a aquest efecte, així com la participació que, si s'escau, correspongui, de conformitat amb l'acord a què s'hagi arribat, a les empreses, entitats o societats que hagin d'intervenir en l'operació, per retribuir-ne l'actuació.

b. *El pla de reallotjament temporal i definitiu, i de retorn, a què doni lloc, si s'escau.*

3. *La delimitació espacial de l'àmbit d'actuació, sigui conjunta o aïllada, una vegada ferma en via administrativa, marca l'inici de les actuacions a fer, de conformitat amb la forma de gestió per la qual hagi optat l'Administració actuant.*

4. És possible ocupar les superfícies d'espais lliures o de domini públic que siguin indispensables per a la instal·lació d'ascensors o altres elements que garanteixin l'accessibilitat

universal, així com les superfícies comunes d'ús privatiu, com ara vestíbuls, replans, sobrecobertes, sortints i porxos, tant si s'ubiquen al sòl com al subsòl o a la volada, quan no sigui viable, tècnicament o econòmicament, cap altra solució i sempre que quedi assegurada la funcionalitat dels espais lliures, dotacions i altres elements del domini públic.

Els instruments d'ordenació urbanística garanteixen l'aplicació de la regla bàsica que estableix el paràgraf anterior, bé permetent que les superfícies no computin als efectes del volum edificable, ni de distàncies mínimes a llindes, altres edificacions o a la via pública o alineacions, bé aplicant qualsevol altra tècnica que, de conformitat amb la legislació aplicable, aconseguixi la mateixa finalitat.

Així mateix, l'acord ferm en via administrativa a què es refereix l'apartat 2, a més dels efectes que preveu l'article 42.3, legitima l'ocupació de les superfícies d'espais lliures o de domini públic que siguin de titularitat municipal, i l'aprovació definitiva és causa suficient perquè s'estableixi una cessió d'ús de la volada pel temps en què es mantingui l'edificació o, si s'escau, la seva requalificació i desafectació, amb alienació posterior a la comunitat o agrupació de comunitats de propietaris corresponent. Quan sigui necessari ocupar béns de domini públic pertanyents a altres administracions, els ajuntaments poden sol·licitar al seu titular la cessió d'ús o desafectació d'aquests, la qual procedeix, si s'escau, de conformitat amb el que preveu la legislació reguladora del bé corresponent.

5. El que disposa l'apartat anterior també és aplicable als espais que requereixen la realització d'obres que aconseguixin reduir almenys en el 30 per cent la demanda energètica anual de calefacció o refrigeració de l'edifici i que consisteixen en:

- a. La instal·lació d'aïllament tèrmic o façanes ventilades per l'exterior de l'edifici, o el tancament o envidrament de les terrasses ensostrades.
- b. La instal·lació de dispositius bioclimàtics adossats a les façanes o cobertes.
- c. La realització de les obres i la implantació de les instal·lacions necessàries per a la centralització o dotació d'instal·lacions energètiques comunes i de captadors solars o altres fonts d'energia renovables en les façanes o cobertes quan aconseguixin reduir el consum anual d'energia primària no renovable de l'edifici almenys en el 30 per cent.
- d. La realització d'obres en zones comunes o habitatges que aconseguixin reduir, almenys en el 30 per cent, el consum d'aigua en el conjunt de l'edifici.

6. Quan les actuacions referides en els apartats anteriors afectin immobles declarats d'interès cultural o *subjectes a qualsevol altre règim de protecció*, s'han de cercar solucions innovadores que permetin fer les adaptacions que siguin necessàries per millorar l'eficiència energètica i garantir l'accessibilitat, sense perjudici de la preservació necessària dels valors objecte de protecció. En qualsevol cas, n'ha d'emetre un informe favorable, o les ha d'autoritzar, si s'escau, l'òrgan competent per a la gestió del règim de protecció aplicable, d'acord amb la seva normativa.

Reducció del malbaratament d'aliments

La FAO estima que un terç de tot el menjar produït per al consum humà es perd o es malgasta anualment, al llarg de tota la cadena alimentària: producció agrícola, manipulació post-collita, processament, distribució i consum (FAO, 2011) (<http://www.fao.org/food-loss-and-food-waste/en/>).

El Pacte de Política Alimentària Urbana de Milà va identificar els residus com a zona d'acció. Les accions recomanades per als municipis inclouen:

34. Convocar els actors del sistema alimentari per avaluar i controlar la pèrdua d'aliments i la reducció de residus en totes les etapes de la cadena de subministrament d'aliments (incloent-hi producció, elaboració, envasat, preparació segura d'aliments, presentació i manipulació, reutilització i reciclatge) i garantir planificació i disseny holístics, transparència, rendició de comptes i integració de polítiques.

35. Sensibilitzar sobre la pèrdua i el malbaratament d'aliments mitjançant campanyes i esdeveniments dirigits; identificar punts focals com ara institucions educatives, mercats comunitaris, botigues d'empreses i altres iniciatives d'economia solidària o circular.

36. Col·laborar amb el sector privat juntament amb organitzacions de recerca, educatives i comunitàries per desenvolupar i revisar, si escau, polítiques i regulacions municipals (per exemple, processos, estàndards cosmètics i de classificació, dates de caducitat, etc.) per evitar generar residus o recuperar-se de forma segura aliments i envasos mitjançant una jerarquia de "consum d'ús no desaprofitat".

37. Estalvi d'aliments facilitant la recuperació i la redistribució del consum humà d'aliments segurs i nutritius, si corren risc de perdre's, descartar-los o malgastat-los de la producció, fabricació, venda al detall, restauració, venda a l'engròs i hostaleria.

L'Agenda de Desenvolupament Sostenible del 2030 inclou 17 objectius de desenvolupament sostenible (ODS) rellevants per al desenvolupament de l'agricultura urbana. "Cap al 2030, s'han de reduir a la meitat els residus alimentaris per càpita entre els minoristes i els consumidors, també s'han de reduir les pèrdues d'aliments al llarg de les cadenes de producció i subministrament, incloses les pèrdues en post-collita." (<https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>). Al juny de 2016, el Consell Europeu va reafirmar aquest objectiu quan van adoptar una llista d'accions per reduir el malbaratament i les pèrdues alimentàries. (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10730-2016-INIT/en/pdf>).

Per a més informació llegir: <https://www.ruaf.org/publications/city-region-food-systems-and-food-waste-management-2016>

2.6.2. Experiències d'altres ciutats

En les últimes dècades, els experts en política han començat a estudiar l'agricultura urbana. S'han produït nombrosos informes interessants que se centren en com augmentar-la.

Nova York

Five Borough Farm va ser un llarg projecte multifàsic del Design Trust for Public Space, per examinar i mesurar l'agricultura urbana a Nova York i al voltant, amb la finalitat d'oferir un full de ruta per al futur. La primera publicació, Five Borough Farm: Seeding the Future of Urban Agriculture a Nova York, va fer 30 recomanacions en cinc grans àrees:

1. Formalitzar el suport del govern municipal a l'agricultura urbana.
2. Integrar l'agricultura urbana en les polítiques i els plans de ciutat existents.
3. Identificar oportunitats innovadores per incorporar l'agricultura urbana en el paisatge urbà.
4. Fer front a les disparitats de la comunitat agrícola de la ciutat de Nova York.
5. Crear subvencions per a l'agricultura urbana.

En primer lloc s'ha d'establir una política agrícola urbana clara i desenvolupar un pla per orientar el creixement futur. Els problemes de la terra tenen una figura destacada, amb fites com ara mapar l'agricultura urbana i documentar els terrenys de propietat urbana i privats que es podrien utilitzar per a l'agricultura. Una recomanació molt interessant va ser crear un defensor de l'agricultura urbana per a Nova York. Moltes ciutats de tot el món necessiten una oficina que pugui ajudar a resoldre conflictes que sorgeixen amb certa regularitat pel que fa al creixement a les ciutats.

La necessitat d'integrar l'agricultura urbana en les polítiques i els plans de ciutat existents és un altre àmbit que necessita reformes. S'esmenta la conservació del sòl, el compostatge i la incorporació de l'agricultura urbana al programa d'infraestructures verdes de la ciutat.

Les recomanacions sobre la identificació d'oportunitats innovadores per incorporar l'agricultura urbana al paisatge urbà consisteixen en promoure l'agricultura de terrats i donar suport als projectes d'explotació urbana d'ús interí. Una recomanació econòmica clau és reforçar les infraestructures de distribució i producció d'aliments. Es recomana que les agències municipals signin contractes per a donar suport al sector.

Abordar les diferències de la comunitat agrícola urbana conté moltes recomanacions sobre com fer que la informació sigui més disponible i transparent. També convé que es recolzi la creació de capacitats en zones menys conservades. Una de les idees que es menciona és proporcionar suport a la creació de xarxes entre els agricultors.

Per més informació: <https://vimeo.com/69500654>

Toronto

Les reunions i consultes amb la comunitat agrícola urbana van donar lloc a la publicació d'un pla d'acció l'any 2012. El pla contenia 68 recomanacions repartides en 6 àrees:

- Vincular els productors amb la terra i l'espai.
- Reforçar l'educació i la formació.
- Augmentar la visibilitat i la promoció.
- Donar valor afegit als horts urbans.
- Cultivar relacions.
- Desenvolupar polítiques de suport .

El primer dels quatre objectius immediats es va implementar amb èxit el novembre de 2013, quan l'Ajuntament va adoptar el Programa Agrícola de Toronto format per un Comitè de Direcció del Sector Ciutat, un grup de treball de personal i un Pla de treball 2013-2014 (<https://www.toronto.ca/legdocs/mmis/2013/pe/bgrd/backgroundfile-62375.pdf>).

S'havia descuidat de la dimensió econòmica, de manera que afegir valor a la producció era una oportunitat. Les recomanacions van referir-se als problemes de finançament que afronta l'agricultura urbana i a les necessitats d'infraestructures. Les recomanacions clau en aquesta secció inclouen:

- Desenvolupar instal·lacions per a la manipulació posterior a la collita d'aliments cultivats a la ciutat.
- Desenvolupar una xarxa de centres alimentaris polivalents (combinar el cultiu amb educació alimentària *in situ*, vendes directes, classes de cuina, etc.) a tota la ciutat.
- Desenvolupar un ventall d'oportunitats de processament d'aliments, incloent instal·lacions de transformació d'aliments basades en la comunitat, a escala mitjana i comercial.
- Reforçar el finançament de l'agricultura urbana.
- Vincular els inversors socials i el capital de llavors amb iniciatives de futur.
- Crear incentius per a l'agricultura urbana amb ajuts municipals.
- Desenvolupar nous models de finançament per finançar iniciatives d'agricultura urbana.
- Organitzar una conferència de finançadors per educar els finançadors en l'agricultura urbana.

2.7. Estratègies de lobbying de polítiques

Les polítiques de suport a l'agricultura urbana no s'identifiquen. El que avui dia coneixem com a polítiques exitoses de l'agricultura urbana només es va posar en marxa com a resultat de demandes, propostes i estratègies de lluita de polítiques associades de grups d'interès directes i indirectes. En aquest punt, s'estudia com crear estratègies efectives de lluita contra polítiques.

Quan es tracta de vendre la idea de l'agricultura urbana com a concepte o en forma de projecte, cal que els governs prenguin consciència de la situació. Cal identificar dos termes relacionats amb això. La promoció és l'acte d'impulsar el canvi. Els resultats previstos podrien incloure que les persones canviïn la seva conducta o actitud o que un govern canviï les seves polítiques i lleis (FAO, 2011). El *lobby* és més personal i orientat. Es pot definir com "l'acte d'intentar influir sobre els líders empresarials i governamentals per crear legislació o realitzar una activitat que ajudarà a una determinada organització." (<http://www.businessdictionary.com/definition/lobbying.html>).

Les persones que pressionen a favor de l'agricultura urbana són agents directes i indirectes. Els grups de pressió poden incloure associacions de productors, elaboradors, empreses d'infraestructures, agències de serveis socials, agències de promoció de la salut i persones interessades en promoure la professió com ara urbanistes i acadèmics. El *lobbying* pot servir per a molts propòsits, incloent tenir informació sobre solucions percebudes com un problema, defensar en nom de determinats grups o individus i posar en relleu problemes amb una proposta de política (FAO, 2011).

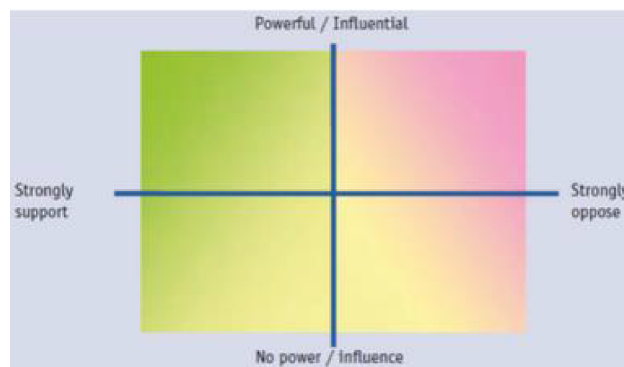
Així mateix, les organitzacions internacionals (com RUAF) tenen un fort paper en la defensa de l'agricultura urbana local i internacional. Proporcionen a les parts interessades les eines per combatre els canvis progressius de les polítiques d'agricultura urbana i estratègies alimentàries urbanes.

Una part de qualsevol estratègia de pressió és tenir una estratègia de comunicació clara. La FAO (2011) Toolkit Communications Communications Security identifica sis etapes:

1. Identificar i analitzar el públic receptor.
2. Definir els objectius de comunicació.
3. Decidir els missatges per transmetre al públic.
4. Seleccionar els canals a utilitzar.
5. Crear un pla de treball de comunicació.
6. Avaluar les activitats de comunicació.

2.7.1. L'Audiència

La primera pregunta que cal fer és: a qui fer pressió? De vegades serà evident, d'altres vegades, no. El següent diagrama permet identificar les persones i organitzacions que voleu convèncer del vostre punt de vista preguntant com percebeu el seu poder i influència:

A partir del diagrama, les persones i les organitzacions del quadrant superior esquerre identifiquen qui és el millor per pressionar. El quadrant de la part superior dreta també és important, ja que quan feu pressió, heu de parlar amb tothom, no només amb les persones que estigueu d'acord. En aquest quadrant superior esquerre, és probable trobar el "campió", la persona que defensarà i impulsarà el tema o la política en nom seu.

A l'hora d'escollir el missatge(s) que voleu transmetre, és important distingir l'educació i la persuasió. L'educació tracta d'informar una persona o entitat d'una manera general, per exemple, sobre els beneficis socials que l'agricultura urbana pot proporcionar per a la ciutat. La persuasió és molt més específica. Aquí és probable que la persona que faci pressió intenti convèncer el responsable de les polítiques perquè opti per una opció específica. Fent un pas més en l'exemple anterior, un llobista podria estar intentant que un polític donés suport a un augment del finançament dels horts escolars.

El punt més important a destacar és la necessitat de preparar-se. Hauríeu de tenir un domini ferm del que parleu. Si esteu en una reunió presencial, potser estareu parlant amb una persona que està ben informada i que coneix molt bé el tema. Així que un individu ben preparat coneixerà les opinions de la persona amb qui es reuneix.

2.7.2. Canals d'utilització

Els canals es refereixen a les formes o eines disponibles per fer arribar el missatge al destinatari previst. Les estratègies i les tàctiques de pressió utilitzades depenen del missatge que esteu tractant de transmetre. Els missatges poden anar des de la sensibilització sobre un tema determinat fins a defensar la redacció d'una política que s'ha de produir.

Hi ha diverses maneres de comunicar-se amb els responsables polítics o el personal tècnic que proporciona recomanacions directes als que prenen decisions. Entre els mètodes més utilitzats es troben:

- Seminaris polítics, reunions i sessions orals de sensibilització i comprensió dels responsables polítics sobre els temes tractats. Això inclou el potencial desenvolupament de diversos sistemes i tecnologies d'agricultura urbana en diverses parts de la ciutat. Aquestes tècniques també poden ajudar a motivar i comprometre els participants per col·laborar en la formulació de polítiques i la planificació d'accions. Les conclusions i acords assolits durant els debats es poden incloure en forma de declaració oficial, agenda del treball, acord o memoràndum de l'acord. Aquests documents també proporcionaran a les parts interessades una base ferma per al seguiment i per compartir resultats del seminari i reunions amb altres.
- L'organització de visites a explotacions d'agricultura urbana per compartir coneixement de primera mà dels beneficis de l'agricultura urbana és un canal de pressió molt eficaç. Aquestes visites poden ser una forma molt eficaç de comunicar les necessitats de l'agricultura urbana i demostrar resultats. Pot mostrar a les parts interessades en l'agricultura urbana l'oportunitat d'expressar les seves inquietuds i necessitats, proporcionant als responsables de la decisió una visió més detallada sobre com poden respondre.
- Altres mètodes que s'utilitzen inclouen fulletons, vídeos, blogs, visites d'estudi, campanyes de xarxes socials entre d'altres.

Crear grups d'organitzacions d'opinió similar pot amplificar la veu i augmentar les possibilitats d'èxit.

2.7.3. Exemples

Bristol

Aquesta ciutat del Regne Unit és coneguda per les seves iniciatives polítiques alimentàries i agrícoles. Les iniciatives daten de dècades, però ens centrarem en algunes novetats recents. La fortalesa de Bristol rau en el fet que moltes organitzacions i individus participen en el funcionament del sistema alimentari. La xarxa Bristol Food coordina la comunicació entre els seus 900 membres. L'any 2009 van crear una "Estratègia alimentària sostenible per a Bristol". Aquest va ser un dels canals que van utilitzar per continuar dialogant amb els membres del govern. Altres canals de pressió que utilitzen són el diàleg en conferències, seminaris i un dia lliure en una explotació ecològica amb proveïdors (Carey, 2013). Es va seguir amb Who Feeds Bristol? Cap a un pla d'aliments resilient l'any 2011. Aquests informes han estat recursos útils que els activistes del sistema alimentari han utilitzat per pressionar per canviar, amb cert èxit (Reed i Keech, 2015). Malgrat alguns avenços, hi ha certa tensió. En aquest moment, la ciutat de Bristol encara no té una estratègia alimentària.

Rotterdam

L'agricultura urbana és una activitat popular a Rotterdam, amb més de 100 iniciatives actives actualment en marxa, a part dels horts de distribució. L'associació Eetbaar Rotterdam (Rotterdam comestible) advoca per l'agricultura urbana des de l'any 2007. Reuneixen experiència de moltes disciplines per ajudar al desenvolupament agrícola urbà de la ciutat.

Venint de diferents disciplines, Eetbaar Rotterdam ha estimulat i iniciat l'agricultura urbana a Rotterdam, perquè creuen que l'agricultura urbana pot beneficiar molt la ciutat. Un canal important per augmentar l'agricultura urbana va ser l'informe de l'any 2011 anomenat Room for Urban Agriculture in Rotterdam (Ruimte voor Stadslandbouw in Rotterdam). L'informe va crear un mapa d'oportunitats per a l'agricultura a la ciutat.

També existeix un consell regional alimentari a la ciutat. Format per investigadors, empreses, sector agrícola, educadors i autoritats municipals, el Consell Alimentari se centra principalment en la promoció de les cadenes alimentàries regionals, la salut, l'educació i l'economia circular. Les reunions serveixen per crear xarxes de contactes i intercanviar idees, mentre que es formulen recomanacions per a les entitats municipals .

Toronto

L'agricultura urbana és una afició important i una activitat cada cop més professional per a la gent de Toronto. El lobby per a l'agricultura urbana ha pres moltes formes. El Consell Polític Alimentari de Toronto es va crear l'any 1991. Això ha proporcionat a la ciutadania i al públic en general una excel·lent plataforma per proposar mesures per continuar amb l'agricultura urbana. L'any 2012, la política alimentària de Toronto va recolzar amb entusiasme el Pla d'acció per a l'agricultura urbana GrowTO, (http://tfpc.to/wordpress/wp-content/uploads/2012/08/GrowTO_ActionPlan_lowresFINAL.pdf), que era una iniciativa de la societat civil per ampliar l'agricultura urbana. En aquest cas, el grup que va formar el comitè directiu de GrowTO estava format per diferents parts interessades com ara agricultors, acadèmics, arquitectes, agències mediambientals i un autor alimentari. L'informe incloïa moltes recomanacions, algunes de les quals s'han implementat. Un pas important va ser la creació del Programa Agrícola de Toronto l'any 2013. El repte per a la societat civil és aconseguir que l'entusiasme dels darrers anys no es perdi.

3. Xarxes i empreses - Cas COFAMI

3.1. Xarxes i empreses

En primer lloc, consulteu aquest vídeo format per tres parts que presenten una visió general de les organitzacions de productors urbans. Aquest vídeo es fixa en la importància d'aquestes organitzacions que cobreixen governs locals i nacionals, organitzacions de la societat civil i d'altres per facilitar el desenvolupament d'organitzacions de productors urbans forts mostrant exemples a Amsterdam (Països Baixos), Dakar (Senegal), Hyderabad (Índia), i Rosario (Argentina).

Vídeo: <https://www.ruaf.org/publications/strengthening-organisations-urban-producers>

Tenint en compte aquesta informació sobre la importància de les organitzacions de productors urbans, aquest apartat se centra en COFAMI (Iniciatives de màrqueting col·lectiu de grangers).

COFAMI (Collective Farmers Marketing Initiatives): es va finançar en el marc del FP6 (6è Programa marc de recerca de la UE). Deu socis del projecte dels Països Baixos, Suïssa, França, Alemanya, Àustria, Letònia, Itàlia, Dinamarca, Hongria i la República Txeca han col·laborat conjuntament per identificar els factors socials, econòmics, culturals i polítics que limiten i/o permeten la formació i el desenvolupament d'iniciatives de màrqueting col·lectiu.

Característiques de les COFAMI a Europa: extret del lloc web de COFAMI

En l'última dècada, es pot testimoniar una àmplia varietat de nous tipus d'iniciatives de màrqueting col·lectiu, que almenys en part s'entenen com a respostes actives dels agricultors a la diferenciació en els mercats alimentaris, canviant les demandes de la societat respecte a les zones rurals i posant una atenció creixent en les polítiques per a estratègies de desenvolupament rural i regional més integradores. Moltes COFAMI recents es poden entendre com a xarxes polivalents que combinen el màrqueting de productes amb l'aprenentatge col·lectiu i l'acció estratègica col·lectiva amb altres actors com a consumidors, socis de la cadena alimentària, organitzacions socials, institucions polítiques, serveis d'assessorament agrícola, etc.

Les activitats cooperatives van sorgir primer a les regions on predominava l'agricultura a petita escala. L'objectiu principal era millorar la difícil situació econòmica d'aquests agricultors. Mentre que al nord-oest, al sud d'Europa i a la regió alpina, l'evolució de les cooperatives es caracteritza per una relativa continuïtat, en l'Europa central i oriental hi hagué ruptures en el seu desenvolupament pels canvis de règim.

En general, les trajectòries històriques varien molt a causa dels diferents discursos i mesures polítiques i a causa de les diferents incrustacions contextuais. La importància de les cooperatives d'agricultors de tipus tradicional és més aviat heterogènia comparant regions, països i fins i tot sectors. No obstant això, les cooperatives tradicionals encara tenen un paper relativament important en aquells països on la seva evolució ha estat més aviat contínua. Al mateix temps, es pot observar l'aparició de nous enfocaments prometedors per a la comercialització dels agricultors col·lectius.

Referències

Urban Green Train Modules and Resources (IO2), Module 4: Networking and Governance

Espanya. Real Decreto de 30 de octubre de 2015 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Suelo y Rehabilitación Urbana. (BOE núm. 261, 31/11/2015).